

Ponavljanje istega motiva lahko postane sekvencna, če se motiv ponavlja vedno na drugi stopnji (primer iz Wagnerjevega Tannhäuserja):

Taka sekvenca, opremljena z dinamičnim naraščanjem, lahko mogočno učinkuje kot stopnjevanje iste glasbene misli ali čuvstva (gradacije).

Mogoče so v isti liniji tudi vse vrste ritmičnega in melodičnega variranja temata ali njega obrnitve, skrajšave, zdaljšave, razdelitve. Beethoven rabi v svoji fugi v sonati op. 110 sledeči tema (a), ki ga v drugem delu obrne (b), zmanjša (c) in podaljša (d):

Mogoče so v celoti melodične kompozicije, ki nizajo v svoji liniji motivične in tematične surovine v strogo vezani ali prosti formi. Med strogo vezanimi je posnemajoča in sekvenčna kompozicija, pa tudi taka, ki simetrično niza te surovine v celoto, postavim če je dvodelna in zveže v prvem delu melodijo z njeno obrnitvijo v drugem delu. Mogoče so tudi kompozicionalne tvorbe ABBA, ali ABCBA, ali ABAB, ali ABCABC itd. itd. Na drugi strani so mogoče pa tudi povsem proste, nevezane kompozicije, ki ne slede nobeni v naprej določeni shemi, kakor postavim se često pokažejo v programski in dramski glasbi, kjer treba slediti vedno drugačnemu tekstu. Kompoziciji ABCDEF itd. pravimo rapsodična. K neke vrste simetričnemu dojmu lahko pomore tudi razdelitev dinamičnih akcentov, postavim je mogoče pol skladbe neprestano dinamično stopnjevati, drugo polovico pokazati kot pojemanje itd.

S tem sem pokazal glavne formalne možnosti v okrilju melodije, ki je lahko samosvoje glasbeno telo (brez spremljave) v monofonem stilu, ali pa sestavni del polifonega ali homofonega stila.

(Dalje)

Umetniško življenje v letu 1927

France Stelè

Splošni položaj

S poročilom o razstavah tega leta bi dobili le malenkosten vpogled v slovensko umetniško življenje zadnjega časa. Njih interes se je gibal v polpreteklosti slovenske umetnosti, impresionizem je nastopal v javnosti to leto s tolikim poudarkom, da bi nepoučeno oko dobilo mogoče celo vtis, da je še vedno edini kvalificirani predstavnik slovenske umetnosti. Da dobimo vernejšo sliko o sedanjosti in njenih tendencah v slovenski umetnosti, je letos bolj kot druga leta potrebno, da pogledamo nekoliko za kuliso, pred katero se je naša umetnost oficijelno kazala javnosti, in tu se nam bo nudila precej drugačna slika, kakor bi jo mogel posneti kronist iz katalogov umetnostnih razstav in poročil v dnevnem časopisju.

Pokaže se nam najprej, da je ena izmed temeljnih umetniških kreativnih sil — Plečnikova arhitekturna šola — ki je, kakor smo lansko leto ugotovili, po parletni nesigurnosti naše javnosti napram nji, na celi črti prodrila, sedaj res postala tisti temeljni kamen, na katerem sloni za bližnjo bodočnost velik del našega umetniškega delovanja. Obrisi njenega programa, kolikor se tiče Ljubljane, so postali že čisto določni. Z izvršitvijo tega programa dobiva Ljubljana polagoma nazaj poteze estetsko pretehtanega mestnega organizma, ki jih je izgubila po še nezaceljenih ranah zadnjega velikega potresa l. 1895. Po tridesetih letih od te za mestno estetiko Ljubljane usodne katastrofe se končno pojavlja tista enotna volja po širokopoteznem reševanju takih vprašanj, ki smo jo dosedaj pogrešali. Vidi se, da se vsa zadevna vprašanja rešujejo z oziranjem na neki končni cilj, za katerega dosego bo potrebnih še par desetletij smotrenega nemotnega dela in se ne dopušča več, da bi slučajna dovršena dejstva obvladovala položaj kakor prej. Prepričani smo, da doživlja z izvršitvijo tega programa estetska Ljubljana svoje prerojenje. Ta program je tem bolj važen, ker stremi za tem, da zveže v enoto staro in novo mesto, kar bi bil moral biti po potresu a priori temelj vseh načrtov, bil je pa žal prezrt. Marijin trg kot naravno novo žarišče mesta bi bil moral dvigniti ta problem do zavesti oblikovavcem novega mestnega lica; njih nezmožnost, če že ne estetsko pa vsaj racionalno zamišljati novi organizem mesta, nazorno izpričuje prav ta trg: Tri bistvene točke, ki bi bile morale tvoriti temelje ti novi enoti, so vse danes manj estetsko zvezane kakor so bile pred potresom. To, kar je bilo takrat precej enostavno, je danes spojeno s tolikimi težavami, da je položaj skoro brezupen. Frančiškanski cerkvi nasproti stoječa vrsta poslopij starega mesta je nudila enotno, na desno in levo brezhibno zvezano, zadosti monumentalno mestno